

Älä kirjoita meille, ilman meitä

Kehitysvammaisten ihmisten osallistaminen selkokielisten tekstien kirjoittamiseen

Koulutuksen ja kulttuurin PO

Elinikäisen oppimisen toimintaohjelma

Inclusion Europe

Pathways – Opinpolkuja kehitysvammaisten ihmisten aikuisopiskeluun

“Opinpolkuja kehitysvammaisten ihmisten aikuisopiskeluun”
projektin osapuolet
ovat tehneet myös
3 muuta opasta:

Elinikäisen oppimisen henkilöstön kouluttaminen
Ohjeita siitä, miten ihmisiä voi kouluttaa tuottamaan helppolukuista ja ymmärrettävää materiaalia

Opettaminen voi olla helppoa
Miten teen kurseista saavutettavia?
- Suosituksia elinikäisen oppimisen henkilöstölle

Tietoa kaikille
Helppolukuinen ja ymmärrettävä teksti
yleiseurooppalainen standardi

Koulutuksen ja kulttuurin PO
Elinikäisen oppimisen toimintaohjelma

Pathways – Opinpolkuja kehitysvammaisten ihmisten aikuisopiskeluun

Koulutuksen ja kulttuurin PO
Elinikäisen oppimisen toimintaohjelma

Pathways – Opinpolkuja kehitysvammaisten ihmisten aikuisopiskeluun

Koulutuksen ja kulttuurin PO
Elinikäisen oppimisen toimintaohjelma

Inclusion Europe

Pathways – Opinpolkuja kehitysvammaisten ihmisten aikuisopiskeluun

Ladataksesi nämä: www.life-long-learning.eu

Tämän esitteen numero on ISBN 2-87460-117-9

Tämän oppaan on julkaissut Inclusion Europe, Euroopan komission tuella.

Kannen suunnittelu: OrangeMetalic

Euroopan komissio ei välttämättä ole kanssamme samaa mieltä kaikista asioista, joita tässä oppaassa on.

Sisällys

Miksi selkokieleistä materiaalia tarvitaan?	5
Miksi on tärkeää osallistaa kehitysvammaisia ihmisiä?	6
Miksi tämä opas on kirjoitettu selkokielelle?	6
Ohjeita ammattilaisille sujuvaan työskentelyyn	6
Selkokiehisen materiaalin tuottaminen	7
Oman materiaalin kirjoittaminen suoraan selkokielelle.....	7
Vaikean tekstin kääntäminen selkokielelle.....	8
Materiaalisi testaaminen	9
Materiaalisi lopullinen muoto	10

Miksi selkokielistä materiaalia tarvitaan?

- Kehitysvammaiset henkilöt ovat samanlaisia kuten muutkin ihmiset. He voivat tehdä monenlaisia asioita, jos vain saavat oikeanlaista tukea.
- Kehitysvamma tarkoittaa vammaa ymmärryksen alueella, joten kehitysvammaisen henkilön voi olla vaikea ymmärtää ja oppia uusia asioita.

Siksi on tärkeää, että kehitysvammaiset ihmiset saavat mahdollisimman selkeää ja helposti ymmärrettävää tietoa.

- Kehitysvammaisilla henkilöillä on oikeus saada informaatiota ja siten tietää asioista.

Oikeus saada informaatiota on kirjoitettu myös Yhdistyneitten Kansakuntien vammaisten oikeuksien sopimukseen. Sopimuksen artiklassa numero 9 sanotaan, että vammaisten on saatava informaatiota saavutettavassa muodossa.

Informaatio auttaa ihmisiä tekemään päätöksiä ja valintoja.

- Jos kehitysvammaisen henkilö ei saa informaatiota, hän jää ulkopuolelle. Hän ei voi osallistua asioihin, jotka tapahtuvat hänen ympärillään ja muut tekevät valinnat ja päätökset hänen puolestaan.
- Saavutettavaa informaatiota on helppo lukea ja ymmärtää. Voidaksesi tehdä informaatiosta helposti luettavaa ja ymmärrettävää, noudata ohjeitamme.

Ohjeita löydät toisesta oppaasta, jonka olemme kirjoittaneet.

Oppaan nimi on:
”Tietoa kaikille – Helppolukuinen ja ymmärrettävä teksti-yleiseurooppalainen standardi.”

Miksi on tärkeää osallistaa kehitysvammaisia ihmisiä?

Kehitysvammaiset ihmiset tietävät parhaiten, mikä on heille parasta. He tietävät parhaiten, mitä he tarvitsevat ymmärtääkseen informaation.

Selkokielistä tekstiä ei pitäisi ikinä kirjoittaa ilman, että kehitysvammaiset ihmiset osallistuisivat sen kirjoittamiseen jossakin vaiheessa.

Miksi tämä esite on kirjoitettu selkokielelle

Usein kehitysvammaiset ihmiset eivät tiedä milloin ja miten he voisivat osallistua kirjoittamiseen.

Kehitysvammaisten ihmisten on tunnettava oppaan tekemisen vaiheet, jotta he voivat osallistua sen tekemiseen.

Siksi tämä opas on kirjoitettu selkokielellä.

Ohjeita ammattilaisille sujuvaan työskentelyyn

1. Varmista, että kehitysvammaiset ihmiset tietävät
 - o siitä mitä he ovat tekemässä,
 - o mikä heidän roolinsa on,
 - o ja kuinka prosessi tulee toimimaan
2. Valmistaudu työskentelemään hitaammin kuin tavallisesti
Ota tämä huomioon,
kun suunnittelet työtäsi.
3. Materiaalin testaaminen ja kirjoittaminen on kovaa työtä.
Kun kehitysvammaiset ihmiset tekevät tätä usein, heistä tulee asiantuntijoita tässä työssä.
Asiantuntijan työstä tulisi maksaa palkkaa aina kun mahdollista.
Sisällytä myös kehitysvammaisten ihmisten palkkiot budjettiisi.

Selkokiehisen materiaalin tuottaminen

Tässä on kaksi erilaista tilannetta

1. Kirjoitat oman tekstisi suoraan selkokielelle jostakin tietystä aiheesta.
2. Käännät vaikeaa tekstiä selkokielelle.

1. Oman tekstisi kirjoittaminen suoraan selkokielelle

a. Aiheen valinta

On tärkeää, että kehitysvammaiset ihmiset ovat päättämässä materiaalin sisällöstä.

- Voit kysyä kehitysvammaisilta ihmisiltä, mitä he haluavat materiaalilta.
- Voit ottaa kehitysvammaisia ihmisiä mukaan toimikuntaan, joka valitsee, mitä tulisi julkaista selkokielellä.
- Voit tiedottaa yleisesti siitä, mitä on meneillään ja seurata mistä asioista kehitysvammaiset ihmiset ovat kiinnostuneita.

b. Ennen kuin aloitat kirjoittamisen

Kun kirjoitat tekstisi suoraan selkokielellä ota kehitysvammaisia ihmisiä mukaan heti alussa.

Suunnittele tekstiä heidän kanssaan ja juttele tekstistä heidän kanssaan yhdessä.

Voit jutella:

- Aiheesta,
- Mikä on tärkeää tässä aiheessa ja mitä siitä pitäisi sanoa?
- Kuinka teksti tulisi esittää?

On tärkeää, että materiaalista tehdään selkokiehisiä.

c. Ensimmäisen version kirjoittaminen

Kehitysvammaisen henkilö ja tekstin kirjoittaja keskusteleivat siitä, kuka kirjoittaa tekstin ensimmäisen version.

Version voi kirjoittaa:

- kehitysvammaisen henkilö itse?
- ammattilainen yhdessä kehitysvammaisen henkilön kanssa tai?
- ammattilainen yksin?

Aihe voi olla joskus hankala tai sellainen, jota ihmiset eivät tunne. Esimerkiksi oikeustoimikelpoisuus voi olla tällainen hankala aihe. Tällaisessa tapauksessa kehitysvammaiset ihmiset voisivat olla mukana silloin, kun kirjoitetaan ensimmäistä selkokielistä versiota asiasta.

Se, kuka kirjoittaa ensimmäisen selkokielisten version asiasta, riippuu:

- aiheen vaikeudesta
- sinun kokemuksestasi ja kehitysvammaisten ihmisten kokemuksista
- teidän suhteistanne ja
- aikataulusta ja budjetista.

d. Ensimmäisen version jälkeen

Kun ensimmäinen versio on kirjoitettu kehitysvammaisten ihmisten täytyy lukea se ensin. Saat lisää tietoa tästä kohdasta ”materiaalisi testaaminen”.

2. Vaikean tekstin kääntäminen selkokielelle

Vaikean tekstin kanssa voi työskennellä kahdella tavalla.

1. Tuotat ensin selkokielisten tekstin yksin.
Sen jälkeen pyydät kehitysvammaisia ihmisiä lukemaan sen.
Tarkista kohta ”materiaalisi testaaminen” saadaksesi lisää tietoa.
2. Työskentelet kehitysvammaisten ihmisten kanssa heti alusta lähtien.

Tämä tarkoittaa, että luet vaikean tekstin heidän kanssaan.
Näet mitä he ymmärtävät.
Sen jälkeen selität vaikeat kohdat.
Tämän jälkeen kirjoitatte yhdessä selkokielisten version.

Tällä tavoin työskentelemällä kuluu ehkä enemmän aikaa, kuin ensimmäisessä tavassa.
Tämä tapa kuitenkin osallistaa kehitysvammaisista ihmisiä enemmän.

Materiaalisi testaaminen

Kehitysvammaiset itse tietävät parhaiten mikä on hyvää heille. He ovat asiantuntijoita siinä, onko jokin materiaali selkokielen vai ei.

Siksi on tärkeää antaa teksti kehitysvammaisille ihmisille tarkistettavaksi. Me kutsumme tätä ”oikoluennaksi.”

Konkreettisesti voit

testata materiaalisi esimerkiksi seuraavasti:

- Pyydä ihmisiä poimimaan epäselviä sanoja ja sanontoja, kun he lukevat materiaalia.
- Kysy tarvitsevatko he lisätietoa ymmärtääkseen tekstin.
- Pyydä testaaajia kommentoimaan kirjoittamalla tai suullisesti.

Testaajat voivat myös tehdä kysymyksiä materiaalista, kun he lukevat sitä.

Muutamia vinkkejä oikolukuun

- Testaa selkokielistä materiaalisi sekä yksilöillä että ryhmillä.
- Ota testaaajiksi myös sellaisia kehitysvammaisia ihmisiä, jotka eivät ole osallistuneet materiaalin tekoon.
- Valitse testaaajaksi ihmisiä, joilla on erilaisia taitoja ja erilaisia kokemuksia.
- Oikolukua voi olla vaikeaa tehdä. Jotkut ihmiset ovat tottuneet tekemään tätä työtä, jotkut eivät ole
- Valitse testaaajaksi sekä ihmisiä, jotka ovat oikolukeneet selkotekstiä aiemmin että ihmisiä, jotka eivät ole koskaan tehneet sitä
- Kun kehitysvammaiset ihmiset arvioivat materiaalia, älä kysy sellaisia kysymyksiä, joihin voi vastata joko kyllä tai ei. Älä kysy esimerkiksi: ”Onko sitä helppoa ymmärtää?”.

Kysy mieluummin kysymyksiä, jotka selvittävät sitä, ovatko ihmiset ymmärtäneet.

Kysy esimerkiksi:

”Mistä tämä kertoo?”

”Mitä sinä ymmärsit tästä?”

- Kerro ihmisille, että heidän tulisi tarkistaa materiaalin
 - saavutettavuus,
 - sisältö ja,
 - ulkoasu.
- Näytä ihmisille uusin versio materiaalista.
Testaa sitä useamman kerran.
- Kerro testaajille, että heidän kommenttejaan ei välttämättä oteta huomioon.
Selitä, miksi näin voi tapahtua.
Esimerkiksi:
Joskus ihmisten nimet organisaatioiden sisällä eivät ole selkokieleisiä.
Näitä nimiä ei silti voi muuttaa selkeämmiksi.

Materiaalisi lopullinen muoto

- Tee muutokset kommentoinnin jälkeen.
- Kerro asiakirjassa kehitysvammaisten ihmisten osuudesta.
Voit kirjoittaa esimerkiksi:
”Tämän selkokieleisen esitteen on oikolukenuk XXXX”.

The leading organisation of the project was Inclusion Europe.
9 other partners were also involved:

Atempo

Grazbachgasse 39, 8010 Graz – Austria

Tel: 0043 316 - 81 47 16 -0

e-mail: capito@atempo.at – Website: <http://www.atempo.at/>

Me Itse ry

Pinninkatu 51, 33100 Tampere – Finland

Tel: 00358 0207 718 200

e-mail: me.itse@kvftl.fi – Website: http://www.kvftl.fi/sivu/me_itse_ry

Nous Aussi

15 rue Coysevox, 75876 Paris Cedex 18 – France

Tel: 0033 1 44 85 50 50

e-mail: nous-aussi@unapei.org – Website: <http://www.nousaussi.org>

UNAPEI

15 rue Coysevox, 75876 Paris Cedex 18 – France

Tel: 0033 1 44 85 50 50

e-mail: public@unapei.org – Website: <http://www.unapei.org/>

Büro für Leichte Sprache of Lebenshilfe Bremen

Waller Heerstraße 59, 28217 Bremen – Germany

Tel: 0049 421 387 77 79

e-mail: leichte-sprache@lebenshilfe-bremen.de

Website: <http://www.lebenshilfe-bremen.de>

Inclusion Ireland

Unit C2, The Steelworks, Foley St, Dublin 1, Ireland

Tel: 00353 1 8559891

e-mail: info@inclusionireland.ie – Website: <http://www.inclusionireland.ie/>

VILTIS

Kalvarijų g.143, 08221 Vilnius – Lithuania

Tel: 00370 5 261 52 23

e-mail: viltis@viltis.lt – Website: <http://viltis.lt>

FENACERCI

Rua Augusto Macedo 2A, 1600-794 Lisboa – Portugal

Tel: 00351 217 11 25 80

e-mail: fenacerci@fenacerci.pt – Website: <http://www.fenacerci.pt/>

ENABLE Scotland ACE

2nd Floor, 146 Argyle Street, Glasgow G2 8BL – Scotland

Tel: 0044 141 226 4541

e-mail: enable@enable.org.uk – Website: <http://www.enable.org.uk/>

Inclusion Europe

Eurooppalainen järjestö
kehitysvammaisille ihmisille ja heidän perheilleen

Inclusion Europe on yleishyödyllinen järjestö. Kampanjoimme kehitysvammaisten ihmisten ja heidän perheidensä oikeuksien puolesta. Jäsenistöömme kuuluu järjestöjä 36 maasta, ne edustavat kansallisia järjestöjä.

Kehitysvammaiset ihmiset ovat oman maansa kansalaisia. Kehitysvammaisilla ihmisillä on tasavertainen oikeus kuulua yhteiskuntaan, vammansa asteensa huolimatta. He vaativat omia oikeuksiaan. Kehitysvammaisilla ihmisillä on monia lahjoja ja taitoja. Heillä on myös erityistarpeita. Heidän tarpeitaan pitää kuulla antamalla valinnan mahdollisuuksia palveluihin.

Inclusion Europe keskittyy kolmeen pääasiaan:

- Kehitysvammaisten ihmisten ihmisoikeuksiin
- Kuulumiseen yhteiskuntaan
- Syrjinnän ehkäisyyn

Inclusion Europe järjestää toimintaa monessa Euroopan maassa, mm. projekteja, konferensseja, työryhmiä ja tapaamisia. Se vastaa Eurooppalaisiin poliittisiin ehdotuksiin ja antaa tietoa kehitysvammaisten ihmisten tarpeista. Inclusion Europe tiedottaa Euroopan Komissiota ja Euroopan parlamentin jäseniä asioista, jotka liittyvät vammaisuuteen.

Tukijana Euroopan Komission koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto

Inclusion Europe

Galleries de la Toison d'Or - 29 Chaussée d'Ixelles #393/32 - B-1050 Brussels - Belgium

Tel. : +32-2-502 28 15 - Fax : +32-2-502 80 10

secretariat@inclusion-europe.org - www.inclusion-europe.org